Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid
wegwerpplastic

Bent u producent van plastic wegwerpproducten? Vanaf 1 januari 2023 betaalt u mee aan het inzamelen van het afval en het opruimen van zwerfafval. Ook moet u consumenten aansporen om plastic zwerfafval te voorkomen.

Uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid

Voor een aantal producten gaat een uitgebreide producenten-verantwoordelijkheid (UPV) voor wegwerpplastics gelden. Dat betekent dat u als producent meebetaalt aan het inzamelen van het afval en het opruimen van zwerfafval. De UPV gaat vanaf 1 januari 2023 in. De regeling is uitgewerkt in de ministeriële regeling Kunststofproducten voor eenmalig gebruik.

Voor welke producten gelden deze regels?

De UPV geldt voor kunststof producten voor eenmalig gebruik die veel in het zwerfafval gevonden worden. Vanaf 1 januari 2023 geldt de UPV voor de volgende producten:

Voor vistuig wordt een aparte UPV ingericht. Deze zal uiterlijk 31 december 2024 in werking treden. Hierover wordt later nog bericht.

- *Tabaksproducten met filters*
- *Kunststof voedselverpakkingen voor eenmalig gebruik*
- *Kunststof wegwerpbekers*
- *Kunststof zakjes en wikkels*
- *Lichte kunststof draagtassen*
- *Drankverpakkingen*
- *Ballonnen*
- *Vochtige doekjes*
- *Maandverband en tampons (alleen verplichting tot bewustmakingsmaatregelen)*

Betalen voor opruimen

U betaalt voor ieder product dat u in de handel brengt een vast bedrag. De prijs verschilt per product. De overheid doet iedere 4 jaar onderzoek naar de kosten die gebiedsbeheerders maken om het zwerfafval op te ruimen (kostenonderzoek) en bepaalt de bijdrage van producenten op basis van de samenstelling van het zwerfafval en het aantal producten dat op de markt is gebracht. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

In het eerste kwartaal van elk jaar publiceert Rijkswaterstaat de samenstelling van het zwerfafval in Nederland. In combinatie met de informatie uit het kostenonderzoek bepaalt IenW per productcategorie de bijdrage. Met de informatie over de hoeveelheid producten die in de handel zijn gebracht wordt de bijdrage per product bepaald. Dit wordt jaarlijks op 1 juni gepubliceerd, gelijktijdig met de wegingsfactoren voor overheidsorganisaties. Producenten betalen op basis hiervan vóór 1 augustus hun bijdrage aan het centrale uitvoeringsorgaan (nog aan te wijzen), die de vergoedingen vóór 1 november uitkeert aan overheidsorganisaties die zwerfafval inzamelen en opruimen.

Er wordt gewerkt met betaling achteraf. Vanaf 2023 gaat de verplichting in, maar pas in augustus 2024 hoeft voor de eerste keer betaald te worden. In 2023 wordt een proefberekening van de bijdrage gedaan, zodat producenten voor 2024 weten welke kosten zij ongeveer kunnen verwachten.

Wilt u meer weten over de meetmethoden voor het kostenonderzoek en het zwerfafval-samenstellingsonderzoek? Kijk op Hoe worden de vergoeding voor gebiedsbeheerders en de bijdrage van de producenten berekend?

Producenten kunnen individueel aan deze verplichting voldoen, of in samenwerking met andere producenten via een producentenorganisatie, zoals bijvoorbeeld het Afvalfonds Verpakkingen dit doet voor verpakkingsproducenten.

Bewustmaking van consumenten

Als producent moet u consumenten aanzetten om uw product na gebruik op de juiste manier weg te gooien of afval te voorkomen, zodat het geen zwerfafval wordt en het een negatieve impact kan hebben op het milieu. U kunt hen daarbij ervan bewustmaken dat deze producten niet afbreken in het milieu en een negatieve impact hebben op het milieu en problemen kunnen veroorzaken in de riolering als het verkeerd wordt weggegooid.

Om dit te bewerkstellingen stellen producenten elke 3 jaar een plan op voor de voorgenomen bewustmakingsmaatregelen en voeren deze daarna uit. In het plan moet worden ingegaan op de wijze waarop en waar hun product zwerfafval wordt en waar schade wordt ondervonden van het product in het milieu. Maatregelen dienen specifiek gericht te zijn op het voorkomen van zwerfafval op plekken waar deze producten zwerfafval worden. De verplichting tot het nemen van bewust-wordingsmaatregelen geldt ook voor producenten van maandverband en tampons.

De bewustmakingsmaatregelen moeten bijdragen aan gedragsverandering van de consument. Gedragsverandering is complex. Met de onderdelen van het plan krijgt de producent elementen aangereikt om bewustmakingsmaatregelen vorm te geven die daadwerkelijk leiden tot gedragsverandering van de consument.

Er is veel vrijheid bij de invulling van deze bewustwordingsmaatregelen, dit kan bijvoorbeeld door communicatiecampagnes of gedragsinterventies ter plekke. Ook kunnen producenten gezamenlijk hun bewustwordingsmaatregelen uitvoeren, zoals bijvoorbeeld Nederland Schoon namens verpakkingsproducenten bijdraagt aan de aanpak van zwerfafval. Het opstellen van een plan helpt de producent om expliciet te maken hoe de producent invulling geeft aan de verplichting tot het nemen van bewustmakingsmaatregelen.

Melden

De UPV gaat op 1 januari 2023 in. Van producenten wordt verwacht dat ze uiterlijk 6 weken na inwerkingtreding (dus op 12 februari 2023) zich melden bij Rijkswaterstaat.

Hoe u zich moet melden leest u binnenkort op www.afvalcirculair.nl/upv. Iedere producent die melding heeft gedaan moet daarna jaarlijks verslag uitbrengen.

Jaarlijks verslag

Op 1 april 2023 en elk jaar daarna moeten producenten verslag doen over hoe de UPV-verplichtingen worden nagekomen en hoeveel producten u in de handel hebt gebracht die onder deze UPV vallen. Deze data is nodig om de bijdrage per product te kunnen berekenen (zie hierboven onder ‘Betalen voor opruimen’).

Hoe u verslag moet doen leest u binnenkort op www.afvalcirculair.nl/upv. Iedere producent die melding heeft gedaan moet verslag uitbrengen.

Voor meer informatie over de verslagleggingsplicht kunt u zich wenden tot het UPV-team van RWS, e-mail: producentenverantwoordelijkheid@rws.nl

Deze brochure is een uitgave van:

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
t 0800 646 39 51
(ma t/m vrij 9.00 – 21.00 uur)

November 2022
Publicatie-nr. ac-000198